

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана
Боберського

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ЛДУФК ім. І.
Боберського
Проф. _____ Є.Н. Приступа
«__» _____ 2018 р.

ПРОГРАМА
комплексного іспиту з теорії, методики і практики
викладання хореографічних дисциплін
для здобуття другого освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр
(денна форма навчання)

студентів факультету педагогічної освіти
спеціальності 024 «Хореографія»

Кваліфікація: викладач хореографії, спортивний хореограф.

Розроблено:

зав. каф. хореографії та мистецтвознавства
проф., канд. пед. наук В.Ю. Сосіна,
проф. д. іст. наук Білий Д.Д.,
доц., канд. наук з фіз. вих. і спорту
Т.П.Осадців,
ст. викл. канд. наук з фіз. вих. і спорту
Пугач Н.В., ст. викладач А.Б.Бойко,

Пояснювальна записка

Екзамен має комплексний характер, включає питання з різних розділів хореографічної науки, які дозволяють уявити цілісність та системність теоретичних знань абітурієнтів, а також ряд практичних завдань з фахових дисциплін., які дають можливість виявити ступінь сформованості творчих вмінь та навичок випускників.

У своїх доповідях на екзамені студенти повинні показати ґрунтовні усвідомлені знання у відповідності до наступних вимог:

1. Перевірити якість засвоєння курсів з фахових дисциплін, виявити рівень практичної мистецької підготовки.

2. Виявити здібності творчого, педагогічного та наукового мислення, сучасного підходу до реалізації культурно-освітнього напрямку підготовки молоді у руслі особистісно-орієнтованого підходу до реформування освіти в Україні.

3. Перевірити рівень особистої творчої майстерності студентів з хореографічних дисциплін та їх володіння як педагогічними технологіями в цілому, так і методикою навчання предметів.

4. Студенти повинні **знати**:

- витоки народного хореографічного мистецтва;
- систему формування і розвитку класичного танцю;
- історико-етнографічні регіони України та особливості лексики цих регіонів;
- вимоги до підбору музичного супроводу занять з хореографічних дисциплін;
- характеристику комплексу народного одягу відповідно національним особливостям танців;
- складові частини уроків з хореографічних дисциплін та послідовність вправ екзерсису;
- процес становлення світового хореографічного мистецтва та шляхи розвитку української національної хореографії;
- основні вимоги та виразні засоби танцю.

вміти:

- орієнтуватися в сучасних напрямках хореографічного мистецтва;
- виконувати та складати комбінації екзерсису біля станка, на середині зали та *allegro* класичного, народно-сценічного, українського народного танців;
- логічно побудувати комбінації та етюди;
- співвідносити метро-ритмічні особливості руху та музики;
- достовірно і виразно виконувати рухи відповідно лексичним особливостям і національному характеру танцю.

Практична частина іспиту

Практикум з хореографії - складається з завдань:

I. "Показ вправ" - разом з усією групою показ вправ класичного, народно сценічного танців біля станка та на середині зали.

II. Складання комбінацій екзерсису з класичного, народно сценічного танців, комбінацій чи етюдів на основі лексики танців різних регіонів України.

III. Імпровізація: створення етюдів на поведінку в певних обставинах, створення етюдів на передачу емоційного стану.

IV. "Виконання танцю" – випускник повинен виконати танець у різноманітних стилях за вибором (народному, класичному, сучасному), який він підготував самостійно.

Програма має орієнтовний перелік літератури з основних дисциплін.

1. Виконання екзерсису:

Класичний танець

Студенти повинні знати: методику вивчення вправ класичного танцю в розвитку. Повинні знати і вміти показати позиції рук, позиції ніг. Plie. Releve на півпальцях. Група battements. Вправи rond de jambe. Port de bras. Малі пози. Великі пози. Танцювальні кроки. Групи стрибків: з двох ніг на дві ноги, з двох ніг на одну, з однієї на дві, на одній нозі, з однієї на другу. Заноски (batteries). Повороти на підлозі. Пози в поворотах. Танцювальні кроки в повороті. Піруети (les pirouettes): малі, напівпіруети, великі, великі напівпіруети. Стрибки з поворотами, тури повітряні. Повинні знати структуру уроку класичного танцю. Особливості побудови екзерсису біля станка та на середині зали. Задачі уроку класичного танцю. Термінологія класичного танцю. Послідовність виконання екзерсису. Частина уроку та їх тривалість. Розвиток музичності. Музичний супровід уроку. Підготовча робота педагога класичного танцю до уроку. Вивчення програми, визначення змісту занять, план-конспект уроку. Методика складання комбінацій екзерсису, allegro. Педагогічний досвід видатних викладачів класичного танцю.

Український народний танець

Студенти повинні вміти складати комбінації та етюди на середині зали на основі лексики регіонів України. Повинні вміти складати комбінації екзерсису на основі рухів українського народного танцю. Повинні знати і вміти показати основні положення рук, ніг, розташування танцюристів і положення рук у парних танцях і у масових танцях історико-етнографічних регіонів України. Рухи, лексичні угруповання, комбінації, етюди та танці регіонів України: Центральна Україна, Полісся, Буковина, Закарпаття, Поділля, Прикарпаття (бойки, лемки), Гуцульщина, Слобожанщина, Степова Україна, Волинь. Українську хореографічну лексику в її історично-еволюційному, образно-тематичному, структурно-функціональному

розвитку. Пов'язувати морфологію руху з образністю лексики і хореографічним текстом. Лексичні елементи, комбінації і угруповання, які використовуються в українських народних та народно-сценічних танцях на жартівливу тематику і молодіжних танцях. Лексичні угруповання, що імітують трудові процеси в українському народному та народно-сценічному танцях.

Народно-сценічний танець

Студенти повинні знати хореографічну лексику, характерну для різних народів в її історично-еволюційному розвитку, джерела виникнення хореографічного мистецтва, опанувати різні стилі вивчення танців, знати лексичні особливості, манеру виконання національних рухів, достовірність характеру танцю та виразність при створенні художнього образу.

Повинні знати і вміти показати основні положення рук, ніг, розташування танцюристів у масових і парних російських, білоруських, польських, угорських, молдавських, іспанських, італійських танцях. Групи вправ народно-сценічного танцю: вправи на присідання, вправи на розвиток рухливості ступні, колообертальні та обертальні вправи, вправи на м'яке розкривання ноги, вправи на розвиток кроку та інерції руху, дріботіння, дрібні вистукування, технічні вправи, оберти, стрибки з елементами акробатики, вправи на перегинання корпусу. Особливості побудови екзерсису народно-сценічного танцю. Методика підготовки та проведення уроку з народно-сценічного танцю. Структура занять. Характеристика стилю та манери виконання рухів лексичних угруповань, основні положення рук, голови, постави в російському, молдавському, білоруському, польському, угорському, італійському, іспанському танцях.

Знання вправ екзерсису з народно-сценічного танцю:

- позиції ніг (п'ять прямих, п'ять вільних, п'ять паралельних, дві зворотні);
- позиції та положення рук;
- присідання (напівприсідання та повне) та їх різновиди;
  - вправи на розвиток рухливості ступні (*battements tendus* №1,2,3,4,5,6; маленькі та наскрізні кидки);
  - вправи з напруженою (вільною) ступнею (середній *battement*, *flic-flac*, *double flic*, віяло);
  - вправи на вистукування (дрібне вистукування всією ступнею за VI позицією, російський ключ, іспанське вистукування з фіксацією корпусу, іспанське вистукування (п'яtkово-носкове) - *сапатеада*);
  - обертальні та кругообертальні вправи (*pas tortille*, *rond de jambe par terre*, *rond de pied*, різновиди *battements fondus*, вісімка, підготовка до вірьовочки з розворотом коліна на 90° з акцентованим ударом п'ятки опорної ноги, штопор);
  - м'яке відкривання ноги (*battement developpe legato*, *staccato* на 90°, зі стрибком на опорній нозі);

- великі кидки (великі кидки з підбивкою *tombe saute*, з підбивкою опорної ноги на *sabriole*, через I позицію у поєднанні з ножицями на стрибку, з кільцевим рухом робочої ноги спереду назад на 90° *rond de jambe*, з поворотом корпусу *fouette* з опусканням на коліно робочої ноги обличчям до станка з розтяжкою, з переступанням та підскоками);
- технічні вправи (голубець із стрибком, зіскоки на п'ятки, *sabriole*, *revoltade*, *les pirouettes en dehors et en dedans*, обертання у високих позах *attitude*, *tire-bouchon* в циганських та іспанських танцях, підготовка до закладки та закладка, підготовка до присядки, жабка, різновиди присядок, різновиди закладок, розніжки, стрибки);
- перегинання корпусу (*port de bra*) з обертанням на 90°, з перегинанням корпусу в різні боки та згинання ніг у коліні, з розтяжкою, хвилеподібний рух.

Створити і виконати комбінації на основі лексики російського, білоруського, молдавського, польського, угорського, іспанського, італійського народних танців.

Бальний танець

Студенти повинні оволодіти знаннями, уміннями та навичками, які необхідні для самостійної педагогічної діяльності: основними засобами бального танцю та їх термінологічними назвами, базовими елементами та основними фігурами всіх 10 бальних танців, методикою проведення уроку бального танцю у ЗОШ. Засвоїти теоретичний та практичний матеріал курсу бального танцю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

особливості організації навчального процесу з бального танцю у дитячих дошкільних закладах й загальноосвітній школі, оцінювати знання та навички учнів, засоби бального танцю, основи музичної грамоти, значення та особливості музичного забезпечення занять та проведення різних видів підвідних вправ з музичним супроводом, терміни бального танцю, а також техніку виконання та методу навчання основних елементів і фігур, особливості використання танцювальних елементів бального танцю в інших видах спорту, зміст та організацію бального танцю в танцювальному гуртку, забезпечення місць та безпеки проведення занять з бального танцю.

вміти :

1. проводити розминку перед заняттями з бального танцю, виконати підвідні та основні фігури 10 бальних танців, володіти спеціальною технічною термінологією бального танцю, складати, записувати і проводити навчальні танцювальні композиції 10 бальних танців, виконати залікові танцювальні композиції.

2. Творчий конкурс

Студенти представляють науково-творчу роботу (показ хореографічного твору, сценарно-композиційну розробку) за вибором чи запропонованою темою, на основі сюжету літературного твору, або казки, легенди, міфу.

Основою творчої роботи повинна стати драматургія, побудована на духовному чи матеріальному пошуку випускника.

Мистецтво балетмейстера

Студенти повинні знати: сфери творчої діяльності балетмейстера. Філософське розуміння танцю. Еволюцію балетмейстерської творчості. Творчі концепції балетмейстерів минулого та значення їх діяльності у розвитку хореографічного мистецтва. П'ять взаємопов'язаних етапів в процесі роботи балетмейстера над створенням хореографічного твору. Ідею, тему, сюжет та їх втілення в хореографічному творі. Основні закони драматургії хореографічного твору. Архітектоніку хореографічного твору. Програма - як основа створення майбутньої хореографічної постановки. Робота над складанням музично-композиційного плану. Музика в хореографічному творі. Змістовний зв'язок танцю з метро ритмічною структурою та формою музичного твору.

- * обґрунтування вибору;
- * розробка літературної основи - лібрето;
- * визначення ідеї твору, його тематичний аналіз та драматургію;
- * архітектоніка:
  - а) експозиція;
  - б) зав'язка;
  - в) розвиток дії;
  - г) кульмінація;
  - д) розв'язка;
- *конфлікт;
- *наскрізна дія;
- *жанр (героїчний, ліричний, жартівливий, романтичний);
- *сценарно-композиційний план (кількість тактів на кожен епізод твору);
- *музична основа твору;
- *опис костюмів виконавців;
- *запис танцю чи композиції;
- *література.

2. Показ:

- уміння створити і яскраво продемонструвати рухи, пози, жести;
- музичність, метро ритмічна узгодженість рухів і музичного супроводу;
- значення драматургічної побудови твору.

Теоретична частина іспиту

Теорія та методика викладання класичного танцю

1. Навчання та виконання позицій рук, ніг, постановки корпусу, голови у класичному танці;
2. Методика навчання і виконання рухів класичного танцю, типові помилки та прийоми їх подолання: demi plié, grand plié, battement fondu на 45, battement soutenu на 90.
3. Методика навчання і виконання рухів класичного танцю, типові помилки та прийоми їх подолання: battement tendu, battement tendu jete, battement frappe, petit battement, grand battement jete.
4. Методика навчання і виконання рухів класичного танцю, типові помилки та прийоми їх подолання: rond de jambe par terre, temps releve на 45, rond de jambe en l'air, grand battement jete.
5. Ознаки класичного танцю, апломб, epaulement, enfas, croise, efface, endehors, en dedans;
6. Методика навчання і виконання поз, арабесків : у класичному танці, типові помилки та прийоми їх подолання.
7. Структура уроку класичного танцю і зв'язок окремих його частин між собою;
8. Література з методики класичного танцю. Особливості кожного з підручників;
9. Створення Королівської Академії танцю (1661 р.) та її спадщина. Термінологія класичного танцю;
10. Італійська, французька, російська школи балету. А.Я. Ваганова, її книга "Основи класичного танцю";

2. Теорія та методика викладання українського народного танцю

1. Жанри українського народного танцю.
2. Що таке хоровод. Тематичний поділ хороводів на групи.
3. Дати характеристику побутових танців.
4. Характеристика та види танців першого локального району України.
5. Характеристика та види танців другого локального району України.
6. Термінологія українського народного танцю та її виникнення.
7. Основні рухи гуцульських танців.
8. Основні рухи танців Центральної України.
9. Павло Вірський – реформатор українсько-сценічної хореографії.
10. Відомі майстри українського народно-сценічного танцю.

Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю

1. Джерела та шляхи розвитку народного танцю.
2. Класифікація російських народних танців.
3. Послідовність вправ біля станка на уроці народно-сценічного танцю.
4. Методика викладання вправ біля станка в народно-сценічному танці.
5. Особливості та типи іспанських сценічних танців.
6. Дати характеристику першій групі вправ біля станка.
7. Дати характеристику другій групі вправ біля станка.
8. Особливості виконання каблучних вправ.

9. Дати характеристику угорського танцю «Чардаш».
10. Дати характеристику польського танцю «Мазур».

Теорія та методика викладання бального танцю

1. Техніка виконання та методика навчання танцю «повільний вальс».
2. Техніка виконання та методика навчання танцю «танго».
3. Техніка виконання та методика навчання танцю «віденський вальс».
4. Техніка виконання та методика навчання танцю «фокстрот».
5. Техніка виконання та методика навчання танцю «квікстеп».
6. Техніка виконання та методика навчання танцю «самба».
7. Техніка виконання та методика навчання танцю «ча-ча-ча».
8. Техніка виконання та методика навчання танцю «румба».
9. Техніка виконання та методика навчання танцю «пасадобль».
10. Техніка виконання та методика навчання танцю «джайв».

Теорія та методика викладання сучасного танцю

1. Дайте визначення поняттю «Сучасний танець».
2. Назвіть основні види сучасного танцю.
3. Які основні принципи танцю modern.
4. Основні принципи танцю контемпорарі.
5. Танець джаз. Витоки та головні принципи.
6. Історія розвитку афро-джазу.
7. Історія танцю бродвей.
8. Основні принципи та методика виконання рухів modern- jazz танцю.
9. Засновники танцю modern.
10. Засновники технік танцю модерн.
11. Техніка виконання та методика навчання різновидам танцю модерн.
12. Техніка виконання та методика навчання танцю контемпорарі.

Мистецтво балетмейстера:

1. Основні види танцю. Дати характеристику.
2. Варіювання та його ступені.
3. Хореографічні малюнки. Їх види. Закон сценічної рівноваги.
4. Драматургія танцювального твору.
5. Дайте визначення поняття «пантоміма». Характеристика зображальних та виражальних поз.
6. Балетмейстер та види його діяльності.
7. Дайте характеристику сюжетним та безсюжетним танцям.
8. Методичні прийоми в роботі з ДХК.
9. Композиційний план хореографічної постановки.
10. Що таке «хореографічна мініатюра»? Її види.

Література з українського народного танцю

1. Антипова І. Танці Поділля. - К.: Мистецтво, 1971.
2. Балог К. Мої роси і зорі. Закарпатське видавництво, 1989.
3. Балог К. Танці Закарпаття. - К. : Мистецтво, 1986.

4. Бондаренко Л. Святковий хорювод. - К.: Музична Україна, 1981
5. Боримська Г. В. Самоцвіти українського танцю. - К.: Мистецтво, 1974.
6. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. - К.: Мистецтво, 1996.
7. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. - К.: Мистецтво, 1971.
8. Василенко К. Ю. Сюжетні танці. - К.: Мистецтво, 1966.
9. Василенко К. Ю. Танці Київщини, К.: Мистецтво, 1982.
10. Василенко К. Ю. Український народний танець. - К.: Мистецтво, 1981.
11. Верховинець Теорія українського народного танцю. - К.: Музична Україна, 1980.
12. Вірський П. П. У вихорі танцю. - К.: Мистецтво, 1977.
13. Герасимчук Р. Гуцульські танці. - Л., 1979.
14. Григорьев П. Н. Елементи рухів українського народного танцю. - К.: Обр. мис-тво, 1961.
15. Гуменюк А. Українські народні танці. - К.: Наукова думка, 1969.
16. Гурєєв Ю. Танцює "Подольничик". - К.: Музична Україна, 1981.
17. И. Зайцев С. В. Основи народно-сценічного танцю. - К.: Мистецтво, 1976.
18. Збірник танців Танцює "Волинянка". - К.: Мистецтво, 1972.
19. Зубатов С. Основи викладання українського народно-сценічного танцю. - К.: ПЖПК, 1995.
20. Кречко М. Ми з Верховини. - К.: Мистецтво, 1964.
21. Пасютинська В. М. Своєобразие Прикарпатской народно-сценической хореографии - бойки, лемки, гуцулы. - К.: Ин-т. культуры, 1978.
22. Сидоренко П. У вихорі танцю. - К.: Мистецтво, 1977.
23. Уварова Н. Танці Полтавщини. - К.: Мистецтво, 1969.
24. Чопорчук Я. "Голубка" (Танці Прикарпаття у запису П. Сидоренко) - К.: Мистецтво, 1972.

Література з класичного танцю:

1. Базарова Н. Классический танец. - Л.: Искусство, 1975.
2. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. - Л.: Искусство, 1883.
3. Балет. Энциклопедия. - М.: Советская энциклопедия, 1981.
4. Бахрушин Ю. История русского балета. - М., 1977.
5. Бочарникова З. Страна волшебная- балет. - М.: Детская литература, 1974.
6. Бочарова З, Иноземцева Г. Тем кто любит балет. - М., Русский язык, 1980.
7. Ваганова А. Основи классического танца. - Л.: Искусство, 1980.
8. Ванслов В. Балеты Григоровича и проблемы хореографии - М.: Искусство, 1971.
9. Ермолаев Сборник статей. - М.: Искусство, 1974.
10. Жданов Л. Школа Большого балета. - М.: Планета, 1974.
11. Иванова С. Марина Семенова. - М.: Искусство, 1965.
12. Константинова М. Екатерина Максимова. - М.: Искусство, 1982.
13. Костровицкая В. Сто уроков классического танца - Л.: Искусство, 1981.
14. Костровицкая В., Писарев А. Школа классического танца - Л., 1986.
15. Красовская В. История русского балета. - Л.: Искусство, 1978.
16. Красовская В., Нижинский - Л.: Искусство, 1974.
17. Ленинградский балет сегодня. Сборник статей. № 1 - Л-М.: Искусство, 1967.
18. Ленинградский балет сегодня. Сборник статей. № 1 - Л-М.: Искусство, 1968.
19. Львов - Анохин Б. Мастера Большого балета. - М.: Искусство, 1976.
20. Мастера Большого балета. Сборник статей. - М.: Советский композитор, 1976.
21. Мессерер А. Уроки классического танца. - М.: Искусство, 1967.

22. Павлова А. Сборник статей - М.: Иностранная литература, 1956.
23. Рославлева Н. Майя Плисецкая. - М.: Искусство, 1968.
24. Рославлева Н. Марис Лиепа. - М.: Искусство, 1978.
25. Сергеев К. Сборник статей. - М.: Искусство, 1974 .
26. Смирнова М. Основные элементы классического танца - М., 1979.
27. Соколов - Каминский А. Советский балет сегодня . - М.: Искусство, 1983.
28. Тарасов Н. Классический танец . - М.: Искусство, 1981.
29. Тейдер В. Александр Лапаури. - М.: Искусство, 1980.
30. Тихомиров В.Д. Сборник статей. - М.: Искусство, 1971.
31. Чернова Н. От Гельдер до Улановой. - М.: Искусство, 1979 .
32. Зльяш Н. Образы танца. - М.: Знание, 1971.

Література з народно-сценічного танцю:

1. Гойлезовський К. Образы російської народної хореографії. - М.: Мистецтво, 1964.
2. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. К.: Мистецтво, 1971.
3. Захаров Р. Слово о танце. - М.: Молодая гвардия, 1979.
4. Зацепіна К., Клімов А., Ріхтер К., Толстая Н. Народно-сценічний танець. - М., 1976.
5. Иноземцева Г. Народные танцы. - М., 1971.
6. Камін В. Народно-сценічний танець у дитячому хореографічному колективі. - К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996.
7. Клімов А. Основи русского народного танца. М.: Искусство, 1976.
8. Куберт В., Мардарь М. Молдавські народні танці. - Кишинів, 1969.
9. Лопухов А., Бочаров А., Ширяев А., Основи характерного танцю. - Мистецтво, 1939.
10. Степанова Л. Народні танці. - М.: Радянська Росія, 1968.
11. Стуколкінка Н. Уроки характерного танцю. - М.: Втг., 1972.
12. Сюжетні танці. - М.: Мистецтво, 1970.
13. Танці народів. Випуск № 3,4. - М.: Мистецтво, 1967, 1969.
14. Тараканова А., Клімчук Л. Хореографія у школі. - К.: 1995.
15. Ткаченко Т. Народний танець. - М.: Мистецтво, 1971-1975.
16. Установова Т. Російський народний танець - репертуар і методика. - М., 1976.
17. Хворост І. Білоруські танці. - Мінськ.: Білорусь, 1977.
18. Чурко Ю. Білоруські народні танці. - Мінськ.: Наука і техніка, 1972.
19. Зльяш М. Образы танцев. - М.: Знание, 1970.

Література з дисципліни "Мистецтво балетмейстера":

1. Бахрушин Ю. А. История Русского балета. - М.: 1977.
2. Бахрушин Ю. История русского балета. - М., Советская Россия, 1964.
3. Бежар М. Мгновения в жизни другого. - М., 1989.
4. Боголюбская М. Учебно-воспитательная работа в детских хореографических коллективах. - М. Искусство, 1982.
5. Боримська І. Самоцвіти українського танцю - К. Мистецтво, 1974.
6. Вальберх Й. Из архива балетмейстера. - М. Искусство, 1969.
7. Василенко К. Лексика українського народно-сценічного танцю. - К. Мистецтво.
8. Васнлов В. Балеты Ю. Григоровича й проблеми хореографії. - М., 1971.
9. Верховинець В. Теорія українського народного танцю - К. Музична Україна.

10. Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. - К., 1990.
11. Гойлезовский К. Образы русской народной хореографии. - М. Искусство, 1964.
12. Гойлезовский К.Я. Образы русской народной хореографии. - М., 1964.
13. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. - К. Мистецтво, 1986.
14. Добровольская Г. Балетмейстер Леонид Якобсон. - Л., 1968.
15. Дункан А. Танец будущего. Моя жизнь. - К., 1989.
16. Захаров Р. В. Беседы о танце. - М., 1963.
17. И.Захаров Р. В. Искусство балетмейстера. - Л., 1954.
18. Захаров Р. Слово о танце. - М. Молодая гвардия, 1979.
19. Захаров Р. Сочинение танца — М., Искусство, 1983.
20. Инструментальна музика. - К. Наукова думка, 1972.
21. Карсавина Т.П. Театральная улица. - М., 1971.
22. Красовская В. М. Русский балетный театр, т. 1-2., Л-М, 1958, 1963.
23. Красовская В. М. Западно-европейский балетный театр. Очерки, истории Л.: 1983.
24. Красовская В. М. Западно-европейский балетный театр от истоков до середины 18 века. Очерки. - Л.: 1979.
25. Красовская В. М. Западно-европейский балетный театр. Эпоха Новера. - Л., 1981.
26. Красовская В. М. История русского балета. - Л., 1978.
27. Красовская В. М. Нижинский. Л, 1974.
28. Красовская В. М. Статьи о балете. - Л., 1967.
29. Кшесинская М. Воспоминания . - М., 1992.
30. Лопухов Р. Хореографические откровения. - М. Искусство, 1971.
31. Лопухов Ф. Шестьдесят лет в балете. - М., 1966.
32. Львов-Анахин Б. Балетные спектакли последних лет. - М., 1972.
33. Львов-Анохин Б. Галина Уланова. - М., 1970.
34. Михайлов М. Жизнь в балете. - Л.- М., 1966.
35. Музыка и хореография современного балета. - Л. Музыка, 1987.
36. Новер Ж.Ж. Письма о танце. - Л., 1927.
37. Пасютинская В. Волшебный мир танца. - М., 1985.
38. Петипа Н. Материалы, воспоминания, статьи. Сборник. - Л., 1971.
39. Рославлева Н. Английский балет. - М., 1959.
40. Рославлева Н. Майя Плисецкая. - М., 1968.
41. Слонимский . Мастера балета. - М., 1939.
42. Смирнов Й. Искусство балетмейстера. - М. Просвещение, 1986.
43. Соллертинский Й. Статьи о балете. - М. Искусство, 1958.
44. Станішевський Ю. А. І. Васильєва. - К., 1962.
45. Станішевський Ю. Балетный театр Радянської України. - К., 1986.
46. Станішевський Ю. Обрії музичного театру. - К., 1968.
47. Станішевський Ю. П. П. Вірський. - К., 1962.
48. Станішевський Ю. Український Радянський балетний театр . - К., 1970.
49. Сто балетних либретто. - Л. Музыка, (все издания).
50. Тихонова Н. Девушка в синем. - М., 1992.
51. Уральская В. Рождение танца. - М., 1974.
52. Фокин М. Против течения. - М., Л. Искусство, 1962.
53. Чижова А. Танцует Березка - М., 1967.

54. Чудовский М. Ансамбль Игоря Моисеева .- М., 1959.
55. Энциклопедия "Балет" - М. Советская энциклопедия, 1981.